

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФЛІКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОДРУЖЖЯ З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ

Вдовцова Яна

Подружні взаємини лягають в основу сімейної комунікації і саме від того, як між собою взаємодіють та спілкуються члени подружжя, буде залежати спілкування з іншими членами сім'ї. Так, будь-яка подружня пара з тих чи інших причин конфліктує, що є цілком природнім. Але, у кожному конкретному випадку важливішою є не причина конфлікту, а стратегії його вирішення. Цілком очевидно, що у чоловіків і жінок ці стратегії можуть відрізнятися, але не зважаючи на це, вони можуть бути конструктивними або ж деструктивними [4, 204]. На тлі зростання суспільної напруги, агресивності та ворожості, проблема подружніх конфліктів, зокрема гендерних особливостей стратегій поведінки подружжя в сімейних конфліктах стає все гострішою та актуальнішою.

Метою дослідження є обґрунтування гендерних особливостей стратегій поведінки подружжя в сімейних конфліктах.

В дослідженні взяли участь 60 досліджуваних (30 чоловіків і 30 жінок) Центру соціальних служб Немирівської міської ради. Більшість досліджуваних становили сімейні пари, які прожили від 1 до 5 років у шлюбі (36,6%). 26,6% сімейних пар прожили у шлюбі 1 рік. 26,6% сімейних пар мають від 6 до 10 років подружнього життя, тоді як 10,2% подружніх пар прожили у шлюбі більше 10 років. Переважна більшість сімейних пар, які взяли участь у дослідженні (69,9%) мають дітей, тоді як 30,1% подружніх пар дітей немає.

Проаналізувавши відповіді досліджуваних, отримані за авторською анкетой було виявлено, що 40% чоловіків і 46,6% жінок вважають, що у їхній сім'ї конфлікти виникають часто. На думку 36,6% чоловіків і 40% жінок конфлікти у їхньому подружньому житті виникають іноді. Незначна кількість жінок (13,4%) і 23,4% чоловіків вказують на те, що вони рідко конфліктують зі своїм чоловіком/дружиною.

На запитання: «Хто перший, як правило, починає конфлікт?» 26,6% чоловіків

і 43,3% жінок відповіли, що саме вони найчастіше починають конфлікт. Натомість, переважна більшість чоловіків (73,4%) та більшість жінок (56,7%) вказують на те, що конфлікт, як правило, першими починають їхні дружини/чоловіки.

Серед основних причин виникнення конфліктів між подружжям 33,3% чоловіків і 36,6% жінок виділяють гроші. Різні цінності, погляди на життя стають основною причиною подружніх конфліктів у 13,3% чоловіків та у 16,6% жінок. Відсутність взаєморозуміння та взаємоповаги, на думку 13,3% чоловіків і 13,3% жінок, є основною причиною їхніх сімейних конфліктів. Окрім того, 53,3% чоловіків і 60% жінок вказують на те, що вони першими йдуть на примирення у подружньому конфлікті. 46,7% чоловіків і 40% жінок вказують на те, що їхні дружини/чоловіки першими, як правило, йдуть на примирення.

Що стосується вирішення конфліктів, то 20% чоловіків і 23,3% жінок вказують на те, що у подружніх конфліктах вони радяться і приймають спільне рішення для їх вирішення. Подібна позиція у вирішенні сімейних конфліктів може вказувати на психологічну зрілість членів подружжя, розуміння цінності кожного із партнерів. 50% чоловіків і 56,6% жінок вказують на те, що переважно у сімейних конфліктах вони керуються емоціями, часто спілкуються на підвищених тонах, використовують різні маніпуляції та образи тощо. 30% чоловіків і 20,1% жінок у конфліктах спочатку емоційно висловлюють свої думки щодо предмету конфлікту, а потім намагаються зрозуміти як його вирішити [2, с.142].

На запитання: «Ви схильні йти на компроміс у сімейному конфлікті?» 53,3% чоловіків і 56,6% жінок відповіли, що вони йдуть на компроміс для вирішення сімейних конфліктів. 46,7% чоловіків і 43,4% жінок не схильні поступатися власними інтересами для вирішення сімейних конфліктів. Окрім того, 6,7% чоловіків і 20% жінок вказують на те, що у їхній сім'ї присутнє насильство. Переважна більшість чоловіків (93,3%) і жінок (80%) зазначають, що у їхній сім'ї немає насильства.

Також, 60% чоловіків і 70% жінок вказують на те, що через погіршення ситуації

в країні у їхніх сім'ях зросла кількість конфліктів. 40% чоловіків і 30% жінок не вбачають у погіршені ситуації в країні причину зростання конфліктів у їхній сім'ї.

Аналіз результатів, отриманих за *методикою «Спосіб реагування у конфлікті» (К. Томас)* показав, що серед чоловіків більший відсоток (26,6%) тих, хто в сімейному конфлікті вдається до суперництва. Серед жінок частка тих, хто обирає суперництво як стратегію вирішення подружніх конфліктів нижча (20%). Зауважимо, що до компромісу як способу реагування у конфлікті вдаються 20% чоловіків і 26,6% жінок. Це вказує на те, що ці досліджувані для вирішення конфлікту можуть частково поступитися власними інтересами, прагненнями для того, щоб конфлікт був вирішений.

Уникнення конфлікту характерне для 13,3% чоловіків і 16,6% жінок, які уникають суперечок, проявляючи зовнішній конформізм, хоча їхнє невдоволення залишається прихованим. 46,5% сімей обговорюють проблеми, але не все відкрито. Це може призводити до відчуження та пошуку спілкування поза сім'єю, що нерідко стає причиною подружніх конфліктів.

Результати, отримані за *тест-картою оцінки готовності до сімейного життя І. Юнда* показали, що 43,3% чоловіків і 49,9% жінок мають адекватний рівень готовності до сімейного життя. Можна припустити, що ці досліджувані сприймають свою дружину чи чоловіка такими, якими вони є, вони не прагнуть їх змінити, адекватно реагують на труднощі, які виникають у їхньому подружньому житті, готові вирішувати конфлікти.

Окрім вище описаних показників, за результатами методики І. Юнда було виявлено прогноз подружньої гармонії. Так, 46,5% сімейних пар мають дуже сприятливий прогноз подружньої гармонії. Тобто, такі сімейні пари, незважаючи на негаразди та конфлікти можуть знайти спільну мову, налагодити комунікацію між собою та прагнуть пізнати краще свого чоловіка чи дружину.

В дослідженні використано U-критерій Манна-Уїтні для встановленням

гендерних відмінностей у виборі стратегій поведінки у подружніх конфліктах. Було виявлено значущі відмінності виявлені між чоловіками і жінками у таких стилях поведінки у сімейних конфліктах як: суперництво ($U_{ем.} = 325$ на рівні значущості $p \leq 0,05$); співпраця ($U_{ем.} = 320$ на рівні значущості $p \leq 0,05$); уникнення ($U_{ем.} = 290$ на рівні значущості $p \leq 0,01$). Таким чином, встановлено, що між чоловіками та жінками існують відмінності у виборі стратегій поведінки у сімейному конфлікті.

Таким чином, результати нашого дослідження показали, що більшість подружніх пар мають певні труднощі у взаємодії та комунікації, що негативно впливає на їхнє розуміння та довіру один до одного. Серед стилів поведінки у подружніх конфліктах, чоловіки частіше за жінок вдаються до суперництва та пристосування. Жінки більше надають перевагу співпраці та компромісам, хоча частіше за чоловіків можуть прагнути уникати конфліктів. Окрім того, виявлені статистично значущі відмінності виявлені між чоловіками і жінками у таких стилях поведінки у сімейних конфліктах як: суперництво; співпраця; уникнення. Це вказує на те, що між чоловіками та жінками існують відмінності у виборі стратегій поведінки у сімейному конфлікті.

Список використаних джерел

1. Білик Т. Методики для дослідження соціально-психологічних чинників порушень міжособистісної комунікації в конфліктах шлюбних партнерів. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, (1(22)), 2021. С. 18–26.
2. Ващенко І. В. Кондрацька Л. В. Фактори, що сприяють виникненню сімейних конфліктів. *Проблеми сучасної психології*, (12), 2011. С. 142–158.
3. Зезекало Е.І., Кириченко Р.В. Подружній конфлікт як психологічний феномен: thesis. 2016. Режим доступу: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/5094>
4. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник. Київ, 2018. 204 с.